

O smrti spravodlivého

*V Pánových očiach má veľkú
cenu smrť Jeho svätých.*
(Ž 116, 15)

Pre hriešnika, ktorý nerobí pokánie, smrť je strašná, je zlovestná – lebo ho odtrháva od pozemských príjemností a rozkoší. Ubitý fyzickým utrpením, vidí spravodlivého Sudcu, vidí peklo, ktoré ho o chvíľu už pohltí. V tejto strašnej chvíli ho opúšťajú všetky stvorenia, opúšťa ho aj sám Boh. Naopak spravodlivý – zomiera s radosťou a nádejou, lebo žil podľa zásad Evanjelia, nasledoval Ježiša Krista a oddával sa pokániu. Pre spravodlivého je smrť koncom všetkého zla, koncom smútku, pokušení i nešťastí, ale je aj začiatkom – začiatkom šťastia, bránou do života, odpočinku a večného šťastia. Všetci ľudia, dokonca najhorší, túžia po pokojnej a šťastnej smrti. Prečo však iba tak málo ľudí používa prostriedky, ktoré vedú k tomuto cieľu? Lebo sú zaslepení. Chceme vás teda vrúcne povzbudiť, aby ste zmenili svoj život a pripravili sa ako treba na túto rozhodujúcu chvíľu. Za tým účelom vám ukážem, aký úžitok vyplýva z dobrej smrti a vymenujem prostriedky, ktoré treba užívať, aby sme sa dobre pripravili na poslednú chvíľu.

I.

Keby sme mohli zomierať dva razy, mohli by sme riskovať a prvý raz sa vystaviť nebezpečenstvu. Avšak preto, že človek zomiera iba raz – *Je ustanovené, že ľudia raz zomrú a potom bude súd* (Hebr 9, 27). Kde strom spadne, tam zostane. A od smrti závisí naša večnosť. Ak sa v hodine smrti človek nachádza v stave ťažkého hriechu, tak jeho biedna duša padne do pekla; ak bude v stave milosti – povznesie sa duša k nebu. Ó, šťastná cesta, ktorá nás vedieš do šťastia a k nekonečným dobrám! Hoci by sme mali ísť do neba dokonca cez očistcový oheň, tak aj to bude pre nás veľkým šťastím.

Smrť sa podobá životu. Ak žijeme ako dobrí kresťania, tak zomrieme šťastne a navždy sa spojíme s Bohom. A naopak – ak budeme nasledovať vášne, zháňať sa za hriešnymi príjemnosťami, ukončíme bez pochýb svoj život nešťastne. Nikdy nezabúdajme na pravdu, ktorá obrátila toľko hriešnikov: *Ak padne strom na juh alebo na sever, tam kde padne, tam zostane* (Sir 11, 3). Od nás záleží, či bude naša smrť šťastná, pekná a pokojná. Keď sv. Hieronymovi priatelia povedali, že sa už blíži jeho smrť, pozberal posledné sily a zvolal: „Ó, blažená a dobrá novina! Smrť, prichádzaj rýchlo, lebo už dávno túžim po tebe! Príď a vytrhni ma z úbohostí tohto sveta a spoj ma so Spasiteľom!“. A potom, keď sa obrátil na tých, čo stáli okolo neho, dodal: „Priatelia moji, kto chce mať sladkú a pokojnú smrť, nech chodí cestou, ktorú nám vytyčil Ježiš Kristus a nech sa neustále umŕtvuje“. A skutočne – až v hodine smrti dostáva kresťan odmenu za všetko, čo urobil v živote dobré; v tejto poslednej chvíli mu s úsmevom otvárajú nebo a dostáva ochutnať sladkosť opravdivých dobier. Sv. František Salezský, keď chodil na vizitácie vo svojej diecéze, navštívil chorého, čestného dedinčana, ktorý veľmi túžil dostať pred smrťou biskupské požehnanie. Muž s potešil, keď videl pri lôžku svojho biskupa, poprosil ho tiež o spoveď. Keď už dostal rozhrešenie, spýtal sa svätého biskupa: „Otec biskup, teraz už zomriem?“ František Salezský si najskôr myslel, že chorý sa bojí smrti. Začal mu teda hovoriť, že náš život i naša smrť závisia od Boha, že treba dôverovať Bohu, že neraz sa stalo, že ľudia veľmi chorí sa uzdravili. – „Ale, otec biskup, čo si myslíš o mojom stave?“ – „Synu, to by ti najlepšie vedel povedať lekár; tvoja duša sa nachádza v milosti Božej a možno inokedy by si nebol tak pripravený na smrť, ako si teraz. Zverujem ťa teda celkom prozreteľnosti milosrdného Boha; nech sa s tebou stane všetko podľa Jeho najsvätejšej vôle“. – „Lebo ja, otec biskup – hovorí dedinčan – nie preto sa pýtam, žeby som sa bál smrti, ale bojím sa dlhšie žiť na tomto svete“. Svätec sa zadivil, keď počul takéto slová, ale

nepochopil, čo bolo ich príčinou – či veľká čnosť, či hlboký smútok. Spýtal sa teda, z čoho pochádza táto nechuť k životu. „Ách, otec biskup – zvolal chorý – svet je pre mňa ničím! Nechápem, ako sa možno naviazať na život. Keby to nebolo proti Božej vôli, už dávno by som nebol medzi živými“. – „Prečo máš v sebe takéto pocity? Z biedy alebo z utrpenia?“ – „Nie. Slobodne a veselo som prežil sedemdesiat rokov a vôbec som nevedel, čo je to bieda“. – „Ale potom máš nejaké trpkosti zo strany ženy alebo detí?“ – „Nie, nespôsobili mi nikdy najmenší zármutok, dokonca naopak, vždy sa mi snažili urobiť život milý a možno ich by som najviac ľutoval, keby som odchádzal zo sveta“. – „Prečo teda tak vrúčne túžiš po smrti?“ – „Lebo som počúval zázračné veci o rozkošiach v raji a preto svet sa mi zdá tesným a temným väzením“. – A tu začal dedinčan hovoriť z bohatstva svojho srdca, pričom rozprával o nebi tak krásne a vznešene, že biskup do konca rozhovoru nemohol vyjsť z údivu. Cítil sa oživený a povznesený na duchu; naučil sa vtedy pohrdať stvorenými vecami a túžiť po nebi.

Či som nemal pravdu, keď som hovoril, že pre dobrého kresťana smrť je sladká a potešujúca? Ona nás odtrháva od úbohosti dočasnosti a vedie k vlastneniu večných dobier. Ako sa možno naväzovať tak veľmi na márný život! Čím je tento život označuje niekoľkými slovami a presne Jób: *Ved' človek, čo sa zrodil zo ženy, má dni krátke a plné lopoty, jak keď kvet pučí, vzápätí však vädne, jak keď tieň beží, nezastaví sa* (Jób 14, 1-2).

Žiadne zviera nezakusuje na zemi toľko súženia ako človek. Jeho telo od nôh po hlavu podlieha najrozličnejším chorobám. Sprevádza ho neustála obava a strach pred nešťastiami, ktoré sa mu možno nikdy neprihodia. Naproti tomu smrť nás od všetkých týchto starostí oslobodzuje. Svätý Pavol vo svojom liste Hebrejom hovorí: *Lebo tu nemáme trvalé miesto, ale hľadáme budúce* (Hebr 13, 14). Aká radosť naplní srdce človeka, ktorý celé roky strávil vo vyhnanstve, v otroctve, keď mu predpovedajú, že jeho túlanie sa skončilo, že sa môže vrátiť do vlasti, stretnúť svojich príbuzných a priateľov! Také isté šťastie stretne dušu, ktorá miluje Boha a túži po nebi, keď bude opúšťať zem a ide do krajiny medzi svätých, ktorí sú jej opravdivými príbuznými a priateľmi. Nie je divné, že spravodlivý vrúčne vzdychá za touto blaženou chvíľou.

Smrť je pre dobrého človeka tým, čím pre unaveného robotníka po jeho námahách a lopote dňa osviežujúci spánok. Lebo smrť, ako hovoril sv. Pavol, oslobodzuje ho z väzenia tela: *Ja nešťastný človek! Kto ma vyslobodí z tohto tela smrti?* (Rim 7, 24). A svätý kráľ Dávid hovorí Bohu: *Vyved' ma zo žalára, aby som Tvoje meno mohol velebiť. Kto mi dá krídla holubice, aby som mohol lietať a odpočívať?* (Ž 142, 8; 44, 7?). A Snúbenica v Piesni Piesní volá: *Zaprisahám vás, dcéry jeruzalemské, ak by ste našli môjho milého, povedzte mu, že som ochorela od lásky!* (Pies 5, 8). Naša úbohá duša je v tele ako diamant v kaluži blata. Ó, blažená smrť, ktorá nás vytrhávaš z tejto úbohosti!...

Sv. Gregor Veľký hovorí, že istý chudobný človek, menom Prenestes, dlhší čas ochrnutý na celom tele, prosil tých, čo boli pri jeho smrti, aby mu zaspievali pieseň. Pýtali sa ho, odkiaľ pramení táto jeho radosť, a on im odpovedal: „Predsa čoskoro moja duša opustí telo a bude vyslobodená z väzenia“. Po chvíli spevu, bolo ešte chvíľu počuť krásnu anjelskú hudbu. „Či nepočujete anjelské spevy?“ – zvolal vtedy zomierajúci a skončil. V tom momente izbu zomrelého naplnila milá vôňa balzamu.

Tento príklad vás musí presvedčiť, že správne povedal Boh ústami proroka Izaiáša: *Preber sa, preber sa, vstaň, Jeruzalem, čo si pil z Pánovej ruky kalich jeho hnevu; omamný pohár si pil, vyprázdnil. Toto hovorí tvoj Pán, Jahve, a tvoj Boh, ktorý si bráni svoj ľud: "Hľa, vezmem ti z ruky kalich omamný, pohár svojho hnevu; nebudeš ho viac piť. Vzbud' sa, vzbud' sa, obleč si, Sion, svoju moc; obleč si šatu svojej nádhery, sväté mesto, Jeruzalem, ved' už viac do teba nevstúpi neobrezaný a nečistý! Stras zo seba prach, povstaň, posad' sa, Jeruzalem, roztvor putá svojho hrdla, zajatá dcéra sionská!* (Iz 51, 17.22; 52, 1-2).

Kto pochopí radosť sv. Ľudviny, keď bola za života sužovaná rakovinou a hmyzom dvadsaťsedem rokov, pochopila, že sa jej život končí! Vtedy zvolala: „Aké to šťastie! Končia sa všetky moje utrpenia... Je to vzácna novina! Ponáhľaj sa, smrť, lebo už dávno po tebe túžim!“ Nie menej šťastný sa cítil svätý Klement mučeník, keď sa po tridsiatich dvoch rokoch väzenia a utrpenia dozvedel, že ho odsúdili na smrť. „Ó, šťastná novina – zvolal. – Lúčim sa s vami, väzenie i muky i kati! Už je koniec môjho života i môjho mučenia. Aká drahá si mi, smrť! Nemeškaj! Príď a ovenči ma slávou a navždy ma spoj s Bohom!“

Šťastný je kresťan, ktorý odvážne kráča za svojim Božským Majstrom... A život Ježiša Krista bol pásmom nepretržitej modlitby, námah a utrpenia. Vo svojom verejnom živote často odchádzal od ľudí do samoty, aby sa modlil. Okrem toho bez prestávky pracoval na spásu duší. I pre nás modlitba musí byť čímisi tak prirodzeným, ako dýchanie. Vo svojom živote, naplnenom modlitbou a prácou, Ježiš mnoho vytrpel: chudoba, prenasledovanie, pokorenie a pohŕdanie všetkého druhu. Sám hovorí o sebe ústami proroka: *Život sa mi v strastiach míňa a roky v nárekoch. Biedny som a slabnem a chradnú mi kosti* (Ž 31, 11). Život dobrého kresťana sa nezaobíde bez kríža.

Svätí nemali nikdy dost' bolesti, iba v nich nachádzali príjemnosť. Veľký pápež, Inocent I., pokrytý vredmi od hlavy po päty, neustále vzdychal po nových utrpeniach a modlil sa: „Bože, pomôž mojej bolesti, zošli na mňa oveľa ťažšie choroby, len aby si mi udelil nové milosti!“ – „Prečo prosíš Boha o rozmnoženie bolesti? Už aj tak si celý pokrytý ranami“ – hovorili svätému. – „Neviete - odpovedal Inocent – aká je to veľká zásluha trpieť z lásky ku Kristovi. Keby ste pochopili význam kríža, zamilovali by ste si ho z celej duše“. Sv. Ignác Mučeník sa obával, či levy a tigre, namiesto aby ho zožrali, nebudú mu lízať nohy, ako sa to neraz stalo. Preto hovoril: „Budem vás hladkať a maznať, len aby ste ma prv zožrali. A keby ste ma nechceli zožrať, budem vás dráždiť, aby ste sa na mňa vrhli s väčšou zúrivosťou“. A svojim učeníkom napísal: „Odkazujem vám, že som šťastný, lebo zomriem pre Ježiša Krista, môjho Boha. A iba o to vás prosím, aby ste sa nesnažili vyslobodiť ma od smrti. Dobré viem, čo je pre mňa užitočnejšie. Som Božou pšenicom. Je potrebné, aby som bol zomletý zubami levov a stal sa chlebom hodným Ježiša Krista“. Sv. Andrej Apoštol, sa tešil pri pohľade na kríž: „Požehnaný kríž, ty ma spojíš s mojím Majstrom! Prijmi ma do svojho objatia, lebo z neho prejdem do lona môjho Boha“. Sv. Vavrinec sa tiež tešil, keď ležal na rozpálenej hranici a žartoval – tak veľmi ho v utrpeniach posilňovala Božia milosť. Sv. Pavlína, znamenitá Rimanka, prežívala strašné bolesti žalúdka, a aj napriek tomu chcela radšej zomrieť, ako ochutnať čo len kvapku vína, ktoré jej podávali. Sv. Gregor hovorí, že istý žobrák, mnoho rokov ochrnutý, ležal v brlohu a nemohol sa pohnúť, a hoci prežíval strašné bolesti, bez prestania za ne ďakoval Bohu. Aj zomrel tak, že zveleboval Stvoriteľa.

Aké je potešujúce – hovorí svätý Augustín – zomrieť a mať pritom čisté svedomie a bohatý pokoj srdca! Pokoj duše je najcennejším pokladom na zemi, ako hovorí sám Duch Svätý: *Niet väčšej blaženosti nad radosť srdca!* (Sir 30, 16). Spravodlivý sa nebojí smrti, lebo ona ho zjednotí s Bohom a privedie ho k vlastneniu veľkých dobier. Pozrite na svätých! S akou radosťou srdca idú na smrť! Hľa – hovorí Ján Chryzostom – sv. Pavol: mužne a nebojácne ide do Jeruzalema, hoci ho tam čaká prenasledovanie. Lebo jasne hovorí: „Viem, že ma čakajú utrpenia j, okovy a prenasledovania; nech je akokoľvek, nebojím sa, lebo som presvedčený, že ma neopustí môj dobrý Majster“. A keď videl plačúcich učeníkov, dodal ešte tieto slová: „Prečo plačete a zarmucujete moje srdce? Som pripravený na väzenie i smrť pre meno Pána Ježiša (pozri Sk 20). Hoci sa nepodbáme Pavlovi Apoštolovi, tak predsa môžeme dúfať, že po dobrej spovedi a po zadostučinení naše hriechy budú zničené a utopené v najsvätejšej Krvi Ježiša Krista, ako vojsko faraóna v Červenom mori. Na Kalvárii stáli tri kríže, a v strede bol kríž Ježiša Krista – kríž nevinnosti, na ktorý nemôžeme aspirovať, lebo sme zhrešili. Ale stál tam aj kríž dobrého lotra, kríž pokánia; a on nech je našim krížom. Berme si príklad z tohto lotra, ktorý v posledných chvíľach života robil pokánie a priamo z kríža išiel do neba. Jemu totiž Spasiteľ povedal: *Dnes budeš so*

mnou v raji (Lk 23, 43). Nakoniec posledný kríž na Kalvárii, to je kríž zvráteného zločinca – ten ponechajme hriešnikom, ktorí sa nechcú polepšiť.

Od nás samých záleží, či naša smrť bude šťastná. V poslednej hodine nás opustí všetko: majetok, príbuzní i priatelia. Pri myšlienke na to je hriešnik zdesený, a spravodlivý sa teší. Lebo prečo by mal smútiť za dobrami, ktorými celý život pohŕdal? V tej poslednej chvíli mu nejde o telo – považoval ho predsa za ukrutného tyrana, ktorý neraz vystavil jeho dušu strašnému nebezpečenstvu. Možno by teda mal ľutovať pozemské príjemnosti? Nie – predsa strávil život v nárekoch, v slzách a pokání. Smrť ho odtrháva od tých vecí, ktorými vždy pohŕdal a ktoré nenávidel, odtrháva ho od hriechu, sveta i jeho rozkoší. Naproti tomu všetko, čo miloval – čnosti a dobré skutky – si berie so sebou. Opúšťa všetku úbohosť, a berie so sebou nespočetné bohatstvá; opúšťa bojové pole, aby užíval pokoj; opúšťa strašného nepriateľa – satana – a ide do lona najlepšieho Otca. Dobré skutky ho triumfálne vedú do lona Stvoriteľa, pred ktorým on stojí nie ako pred svojim Sudcom, ale ako pred dobrým priateľom, ktorý mu teraz odmení všetky utrpenia.

Skutočne, tak to vlastne je – čnostné skutky nám otvoria brány raja a zaslúžia nám kráľovstvo nebeské! Kráľ Ezechiáš robil mnoho dobrého a chcel sa páčiť iba Bohu. A Boh ho požehnával v živote. V hodine smrti ho opustil lesk slávy a bohatstva, opustili ho najvernejší poddaní; zostali pri ňom iba dobré skutky a oni mu vyprosili milosť u Boha. Lebo chorý kráľ sa modlil k Pánovi takto: *Ach, Pane, spomeňže si, ako som putoval pred tvojou tvárou verne a celým srdcom, a robil som, čo je v твоjich očiach dobré* (Iz 38, 3). Svätý Ján v Apokalypse hovorí: *Blahoslavení sú mŕtvi, ktorí umierajú v Pánovi, už odteraz. Áno, hovorí Duch, nech si odpočinú od svojich námah, ved' ich skutky idú s nimi* (Apk 14, 13). Do neba si vezmeme najdrahšie veci – pomínuteľné dobrá zanecháme na zemi, a tie, čo trvajú večne, pôjdu s nami pred trón Najvyššieho. Za pustovníkom pôjdu: jeho samota, meditácia, mlčanie a modlitby. Rehoľníka budú sprevádzať: bičovanie, pôsty a zdržanlivosť. Za kňazom pôjde apoštolská práca. Tam uvidí všetky duše, ktoré obrátil svojou horlivosťou, tie duše, ktoré budú jeho odmenou a slávou. Dobrý kresťan tam nájde svoje dobré spovede a sväté prijímania i všetky čnostné skutky, ktorými sa vyznačoval za života. Smrť spravodlivého človeka je skutočne sladká! Počúvajte, čo hovorí prorok Izaiáš:

Povedzte spravodlivému, že dobre mu, že bude jesť ovocie svojich skutkov (Iz 3, 10).

Uznáte teda, že smrť spravodlivého je skutočne veľmi cenná pre všetkých ľudí. Keď kňaz prichádza k takému človeku pred smrťou, tak vidí, ako sa upevňuje jeho vlastná viera a nádej. Len čo začne hovoriť o Bohu, už srdce tamtoho začína búcha láskou ako rozpálená pec. Keď mu spomenie sväté sviatosti, ten sa netrasie ako hriešnik, ale zakusuje veľkú nádej, pramene šťastia mu zalievajú dušu, lebo vie, že príde Pána a vezme ho so sebou do raja. Sv. Gregor hovorí, že jeho teta Tarsília v hodine smrti v údive volala: „Hľa, môj Boh a môj Snúbenec!“ Aj zomrela v extáze lásky. V izbe sv. Mikuláša z Tolentina – od momentu, keď v poslednej chorobe prijal Spasiteľa – osem dní bolo počuť anjelské spevy, ktoré skončili až hodinu po jeho smrti. Nebeskí duchovia hneď po smrti vzali tohto Božieho vyvoleného do výšin. Blahoslavená je smrť spravodlivého! Sv. Terézia sa ukázala jednej z rehoľných sestier vo veľkom svetle a uistila ju, že Pán Ježiš bol pri jej smrti a zaviedol jej dušu do neba. Aké je to sladké, aké je to plné nádeje – zomierať v priateľstve s Bohom!... Či to nie je skvelá odmena za dobré skutky vykonané za života?

II.

A teraz vymenujem prostriedky, ktoré nás istým spôsobom pripravujú na šťastnú smrť. Sú to: svätý život, úprimné a opravdivé pokánie za hriechy, ako aj dokonalá podoba našej smrti so smrťou Ježiša Krista.

Smrť podľa Písma svätého a Cirkevných Otcovi je obyčajne odrazom života. Kto žil skutočne

po kresťansky, ten zomrie nábožne. Kto žil zle, ten pravdepodobne aj zle skončí. Prorok Izaiáš hovorí (pozri Iz 3, 11), že beda bezbožnému, ktorý sa namáha na zlom. Podľa skutkov jeho rúk sa mu dostane. A skutočne je to tak – hraničí to so zázrakom, ako po zlom živote prichádza dobrá smrť.

Po druhé – srdce Boha obmäkčujú opravdiví kajúnci a oni aj nachádzajú u Pána milosrdenstvo v hodine smrti. Duch Svätý nás povzbudzuje, aby sme priateľovi pred smrťou preukazovali dobro: *Rob dobre priateľovi, kým neumrieš, koľko môžeš, podaj a daruj chudobnému* (Sir 14, 13). Ach, bratia, či môžeme mať lepšieho priateľa ako svoju dušu? Teda, preukazujme jej dobro, dokiaľ môžeme, lebo nadíde chvíľa, v ktorej si už nič nebude môcť zaslúžiť. Život rýchlo uteká. Ak odkladáte obrátenie na hodinu smrti, tak ste slepí! Neviete predsa ani deň, ani miesto, kedy vám príde zomrieť a nevíete, či vtedy budete mať nejakú pomoc. Kto vie, či ešte v túto noc nebudete stáť pred tribunálom Ježiša Krista, pokrytí hriechmi. Buďte teda pripravení, aby ste mohli stáť pred Sudcom s čistým a pokojným svedomím v každom čase.

Sv. Peter Damiáni hovorí, že istý rehoľník väčšiu časť svojho života v kláštore sa hádal so svojimi bratmi. Počas choroby ho rehoľníci napomínali, aby myslel na svoju dušu, ale nemohli z neho vytiahnuť ani slova. A keď už zomierajúci začal hovoriť, tak hovoril o procesoch a iných veciach, ktorými sa dávnejšie zaoberal, naproti tomu o duši a o náprave nepovedal ani slovíčka. Napomenutia bratov nepriniesli ovocie – zomrel bez najmenšieho znaku ľútosti.

Áno, milovaní, aký život, taká smrť! Boh zriedkavo robí zázraky. Ak žijete v hriechu, tak v hriechu aj zomriete. Máme na to množstvo dôkazov. Čítame v Písme svätom, ako pyšný Abimelech pozabíjal svojich bratov, aby mohol panovať sám. Raz obliehal akési obranné miesto. Počas obliehania napadol vežu, ktorú chcel podpáliť. Avšak zhora ho zbadala akási žena a smrteľne ho zranila, keď zhodila na neho kameň. Trafila ho rovno do hlavy a on zavolať svojho zbrojnoša, aby ho prebodol mečom – aby nehovorili, že zahynul rukou ženy. Bol plný pýchy po celý život a preto vo chvíli smrti ho tiež neopustila pýcha. – Šaul utŕžil ťažkú ranu vo vojne s Amalekitmi a vedel, že všetko je už stratené. Vrhol sa teda na vlastný meč, aby sa prebodol. Avšak nezomrel, iba sa trápil. A keď videl prichádzajúceho žoldniera, hovorí mu: „Priateľu, pristúp bližšie, povedz mi, kto si“. – „Som Amalekita“. – „Prosím ťa, preukáž mi tú milosť a dobi ma. Lebo veľmi trpím, a nemôžem zomrieť“ (por. 1 Sam 31).

Spýtate sa, prečo tento úbožiak chce zomrieť rukou Amalekitu? Či to bol prvý alebo posledný kráľ, ktorý prehral bitku? Nedivte sa – odpovedia vám svätí Otcovia – tento vládca sa cez celý život oddával hriechom, závidi, lakomosti a iným vášňam. Nie je teda divné, že zle zomiera, lebo zle žil. – Absolón bol neposlušný a vzbúril sa proti vlastnému otcovi. Keď nadišla hodina jeho smrti, ktorá mu bola určená Bohom od vekov, odvisol na strome, a Joab ho prebodol strelami (pozri 2 Sam 18). Prečo tak úboho hynie toto knieža? Lebo bol zlým synom – preto zle končí. Vidíte teda, že kto chce šťastne zomrieť, musí viesť nábožný život a robiť pokánie za hriechy.

Tretí prostriedok, ktorý zaručuje šťastné ukončenie života aj nasledovanie zomierajúceho Krista. Zomierajúcemu človeku podávame kríž nielen preto, aby zahnal zlého ducha, ale aj preto, aby ukrižovaný Spasiteľ bol zomierajúcemu vzorom. Keď chorý pozerá na Spasiteľa kríž, má sa pripraviť na smrť tak, ako sa pripravoval Ježiš Kristus. A On pred svojou smrťou sa vzdialil od Apoštolov – aj človek, ktorý zomiera, má sa utiahnuť od sveta, odlúčiť sa od osôb, hoci najdrahších a zaoberať sa iba Bohom a spásou svojej duše. Ježiš Kristus, keď predvídal svoju smrť, padol na zem v Getsemanskej záhrade a vrúcne sa modlil. To isté musí urobiť aj chorý, keď sa blíži jeho koniec. Má sa vrúcne modliť a spojiť svoje zomieranie so zomieraním Krista. Ak chorý chce mať zásluhu, nech prijme smrť s radosťou alebo prinajmenšom s veľkou oddanosťou do vôle nebeského Otca; nech pamätá, že ak chce vidieť Boha, ktorý je našim jediným šťastím, nutne treba zomrieť. Svätý Augustín hovorí, že ten, kto nechce zomrieť, nosí v sebe znamenie

zavrhnutia. Aký šťastný je v hodine smrti kresťan, ktorý dobre prežil svoj život! Opúšťa všetku úbohosť, aby prevzal do vlastníctva nesmierne dobrá! Šťastná a blažená rozlúčka! Ty nás zjednotíš s Najvyšším Dobrom, ktorým je Boh. To vám želám. Amen.